

Szerkesztési iroda:

Nagybecskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felajánlások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:
Egész évre ——— 24 kor
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy hóra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1905.

XXXIV. évfolyam. 201. szám.

Hétfő, szeptember 4.

Szeptember 15-ike.

— Politikai munkatársunktól. —

Nagybecskerek, szeptember 4.

(M—d.) Nagy forduló lesz ez a nap.

Az a híresztelés, hogy báró Fejérváry megrongált egészsége miatt még szeptember 15-ike előtt visszavonulna és más lépne helyébe a kormány élére, csak a szalmaszálhoz való kapkodása azoknak, akik a hamarosan bekövetkező kibontakozásban minden áron hinni szeretnének. A politikai helyzet azonban ezidő szerint nem áll a hamarosan várható kibontakozás jegyében. A kormány felhivatalos lapja közölte báró Fejérváry nyilatkozatát arra nézve, hogy esze ágában sincs, hogy helyét elhagyja, mielőtt küldetését beöltötte. Amit Fejérváry enyhébb alakban mondott, azt még jóval erősebb szavakban fejezték ki szócsövei. Figyelmeztették gróf Apponyit, hogy most már láthatja, hogy a ház, melyre fegyvertársai csóvát dobált, valóban kigyuladt. Kijelentették, hogy most már minden fegyvernek mozgósulnia kell, mikor az ország fenmaradásáról, az állami rendnek az anarkhiától való megvédelmezéséről van szó.

Szeptember 15-ike nem csupán a helyén, hanem a küzdelem fölvételére elszántnak fogja találni a Fejérváry-miniszteriumot. Egész sorát a nép széles rétegeit érdeklő törvényjavaslatoknak készül a kormány mindjárt az első ülésen előterjeszteni. Ez lesz — mint mondják — a király válasza, melyet ismételve sürgettek — a képviselőház feliratára. A kormányról fel nem tehető, hogy komolyan higgye, hogy a képviselőház ezeket a javaslatokat letárgyalja s hogy általában valami rendes parlament munkát végeztethessen azzal a képviselőházzal, mely a miniszterium vád alá helyezésére készül. Ezek az előterjesztendő törvényjavaslatok tehát arra valók, hogy együttvéve a kormánynak programját alkossák. A kormány először

el fogja napolni, azután pedig fel fogja oszlatni a képviselőházat s el van szánva, hogy törvényjavaslataiban letett programja alapján a nemzetre hivatkozik s igyekszik többséget szerezni ennek a programnak. Parlamenti szempontból a Fejérváry-kormány az elhatározása egyáltalán nem kifogásolható, sőt a parlament bizalmatlansági szavazatával szemben az egyedül helyes eljárás, ha visszavonulni nem akar. Azt lehetne csupán kérdezni, hogy miért nem hivatkozott a nemzetre mindjárt a bizalmatlansági nyilatkozat után? Ezt azért nem tette, mert akkor magát csak átmeneti miniszteriumnak tekintette, melynek hivatása a többségből való kormány megalakulásának elősegítése, hogy ennek sikerültével azonnal elhagyja helyét. Midőn most már a kormány azt az elkötelezettséget hirdeti, hogy politikai programmal lép a képviselőház elé s e program alapján a választókra appellál: ezzel azt mutatja, hogy nem tekinti magát többé csupán átmeneti u. n. ügyvezető kormánynak, hanem parlamenti kormányvá alak lenni. Hogy sikerül-e neki ez a nagy vállalkozása, az kérdés. A kormány nyilván arra számít, hogy a nemzetnek általa szükségesnek tartott „kijózanodása“ a tavaszig akkora haladást tesz, hogy a többségért való harcot érdemes megkísértenie.

Vederemo!

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délből gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

Szeptember 6. Megyei áll. vál. ülése.

„ 11. D. e. 9 óra közg. biz. ülése.

„ 11. D. e. 11 óra rendkívüli megyei közgyűlés.

— A közigazgatási tanfolyam megnyitása.

A nagykecskerei közigazgatási tanfolyamot hol-

nap nyitják meg ünnepiesen a következő sorrenddel:

Fél 9 órakor Veni Sancte a róm. kath. templomban. Utána a kereskedelmi iskola dísztermében: 1. Igazgatói megnyitó beszéd. 2. Szilágyi Albert előadó értekezése „A községi választói jogról“. 3. Fegyelmi szabályok felolvasása. 4. Zárbeszéd. A tanfolyamra 96 tanuló jelentkezett s fölvettek 76-ot. Szerdán délután az előadások már megkezdődnek.

— Veni Sancte. A nagybecskereki főgimnáziumban ma reggel tartották meg a „Veni Sancte“-t. A kegyesrendiek templomában tartott misén, melyet Csintalan Pál főgimnáziumi tanár, kegyesrendi áldozópap olvasott, a főgimnáziumi tanári kar s az ifjuság, valamint nagyszámú közönség vett részt. Az egyházi éneket a tanulóifjuság végezte Bárány Béla tanár vezetésével.

— Tanítónó-választás. Módoson a legutóbbi iskolaszéki gyűlésen 47 pályázó közül Görlich Teréz temesvári okl. tanítónőt egyhangulag megválasztották az ottani kath. iskolához tanítónőnek.

— Az ellenőrzési szemlék elmaradnak. A honvédelmi miniszter a törvényhatóságokhoz a következő rendeletet intézte:

Megfelelő további sürgős intézkedés végett értesitem a törvényhatóságot, hogy a közös hadsereg nem tényleges állományu legénységének ellenőrzési szemléi a cs. és kir. közös hadügy-miniszterrel egyetértőleg hozott határozat folytán, a magyar királyi honvédség nem tényleges állományu legénységének ellenőrzési szemléi és a népfőlkézés időszakai jelentkezései pedig a jelen rendeletem alapján a folyó évben nem tartandók meg. A tiszti jelentkezések azonban az eddigi módon teljesítendőek. Budapest, 1905. évi augusztus hó 30-án. Bihar s. k., honvédelmi miniszter.

— Egy ifju halála. Ez évben immár másodszor tüzik ki a Stassik-házra a gyászlobogót: Tavasszal Tibor fiát temette a köztisztletben álló család, ma Anti fiuk fekszik a ravatalon. Szomorú szenzáció, melynél lesújtóbbat a szülőkre még képzelni sem lehet. Még be se hegedt a seb, mit legnagyobb fiuk, a 24 éves Tibor váratlan halála okozott s már ismét temetésre készülnek, második fiuk, Anti, hosszú, nehéz betegség után elköltözött az élők sorából.

Az antik tragédia talán megrázóbb, hatáso-

A „TORONTÁL“ tárcája.

Az utcai énekes.

A kis Herivaut gróf, aki ma atyja halála révén a hitbizomány ura lett, fiatalabb korában nagy kujon volt. Szerette a szerelmes kalandokat és jól is tette; de csak a borzalmas, komplikált kalandokat szerette, amiben nem volt igaza, mert a szerelemben épp úgy, mint az étkezésnél, a legegyszerűbb a legjobb. Az egyszerű legalább nem unja meg hamar az ember.

Mindig csak áttöltözöködésről, bonyodalmakról és titokzatosságokról ábrándozott. Egy napon a reggeli után, amely épp úgy beillett volna vacsorának, annyi pezsgőt ivott hozzá, Gontran de Herivaut fogadott, hogy este hat óra előtt — körülbelül négy óra volt ekkor — három frankot szerez azzal, hogy különböző városrészekben, mint utcai énekes nótázik.

Husz perccel később egy szurtos, lompos, gyanús külsejű ember hagyta el a Voisin-vendéglőt és átment egy átjáró házon a szomszéd utcába. Gontran volt ez a lompos alak, aki pompásan játszotta szerepét, sőt az a kis mámorosság sem hiányzott belőle, amely jellemzi az utcai énekeseket. Egy óra múlva ismét megjelent a vendéglő külső termében, alól barátai vártak rá.

— Ime — mondotta, egy aranyat és egy terjedelmes kis csomagot doba az asztalra — megnyertem a fogadást, ezenfelül megbontottam egy családnak a békéjét.

— Ilyen rövid idő alatt, — szolt egy barátja — de micsoda jelvény van abban a csomagban, talán szarv egy férj fejeiről?

— Nam, — viszonzá Gontran — egyelőre csak egy nadrág. De csitt! Egy nagyvilági hölgy becsületeiről van szó.

A vig társaság hiába akart többet megtudni. Bár be is volt csipve Gontran gróf, mégis oly néma maradt, mint a hal. De mivel én kevésbé vagyok diszkrét, mint ő, elmesélem Odisszeját, csak a neveket változtatom meg érthető okokból.

Abban a pillanatban, mikor Herivaut a Duphant-utca 75. számú házat elhagyta, Pom-pignaut báróné az elegáns földszinti veranda karfáján kihajolt. Kedvenc foxterrierjének ugrálását figyelte meg, mely szintén odalenn volt az udvarban. A kutyanak nyilván nem tetszett Hervaut éneke, mert midőn az utcai énekes ruhájába bujtattott báró szokásból néhány pillantást vetett a csinos bárónéra, a foxterrier nekiugrott az énekesnek és beleharapott a nadrágjába.

A báróné felsikoltott. Gontran, aki haragos volt, hogy a kutya támadása folytán hamar mennie kell és fogadását elvesziti, mert a nadrág hibáit bizony ki kellett javítani, meglepetten állott meg, midőn egy csinos szobaleány lépett hozzá és így szolt:

— Ezt a báróné küldi kárptólásul. Elég lesz? — s a szobaleány egy 100 frankos bankjegyet adott át Herivautnak.

— Hogy elég lesz-e? — viszonzá Herivaut, ki mesterien játszta szerepét — hát tréfát akar-nak üzni velem?

— Ha nincs megelégedve, barátom, beszéljen a bárónéval. A báróné nagyon jó és nagyon igazságos.

Julie szobaleány azt is megjegyezhet-e volna, hogy a báróné volt már vagy egy

tucat pöre a foxterrier miatt és valamennyi pörét elvesztette.

Gontran csakugyan felment a bárónőhöz és fennmaradt egy félóraig, azután elment, magával vivén még kárptólásul a bárónak egy nadrágját és azonfelül egy irást a sarki gyógyszerár részére, ahol az irás ellenében bármiféle orvosságot kiadnak neki.

Az álkoldusnak nem volt szüksége se kenőcsre, se egyéb orvosságra, mert a kutya csak épp a nadrágját tépte szét. A cselédlépcsőn megcsókolta nyakán Julie kisasszonyt, amin a szobaleány épp nem boszankodott, mert Herivaut gróf nem tudott annyira lompos és rongyos lenni, hogy mégis csinos fiu ne maradt volna.

— De mit csinál? — jegyezte meg a szobaleány. — Nem beteg?

— De igen, ha engem megharapnak, így szoktam én viszonzni.

E közben Herivaut nagy terveket szőtt, melyekkel a báróné nyugalmát akarta megzavarni, mert a jószágos báróné nagyon megtetszett neki. Még aznap este névtelen levéllel csokrot küldött a bárónénak. A csokor belekerült 100 frankba. Másnap újra énekelt a báróné ablakai alatt, most már a báró nadrágjában. Azt hitte, hogy ezzel gyöngéd figyelmességet tanusít.

Pompignaut báróné újból megjelent a verandán és a trobadournak finom mosoly kíséretében egy tizfrankost dobott le. Gontran persze a mosolyt többre becsülte a tiz franknál.

Másnap újra mosoly és újra tiz frank lett a jutalma, de ezuttal a tiz frank egy boritékban volt és a boritékban még egy levélke is volt a tiz frank mellett. A kaland érdekessé kezdett válni. Alig ért ki az utcára, felbontotta a levelet és olvasta:

sabb emberi fájdalomról regél, de mi nem tudunk bánatosabb, lesújtóbb csapást elképzelni, mint azt, hogy a szülők rövid néhány hónap alatt két gyermeket, két nagy reményekre jogosító, mindenki által kedvelt és becsült fiút, adjanak át az anyaföldnek. Mérhetetlen megpróbáltatása ez a sorsnak, mely mindenki szívébe markol s tán csak azokat hagyja hidegen, akik nem képesek megérteni az emberi szív legnemesebb, mert legönzetlenebb érzelmét: a szülői szeretetet.

Tulzás nélkül elmondhatjuk, hogy Nagybecskereken alig volt rokonszenvesebb, tehetesebb, kedveltebb fiú Stassik Antinál. Egyaránt megkedvelte magát tanáraival és tanuló társaival s mikor a gimnáziumot kitünő sikerrel elvégezvén, a budapesti műegyetemre ment tanulmányi folytatására, csakhamar közkedvelt tagja lett a fővárosi előkező társaságnak, melynek körében mindenkor szívesen látták a ritka csinos, művelt, előzékeny fiatal embert. Műegyetemi tanulmányai folytatásában ugyanazt a szorgalmat és kitartást tanúsította, mint a gimnáziumban s rövid időre rá, hogy 21 éves korában mint okleveles mérnök került ki a technikából, belépett a Ganz-féle gyárba, ahol rendkívüli módon szeretett és becsülték a kiváló tudásu, rokonszenves modoru fiatal mérnököt.

A már korábban mutatkozott szív baja utóbbi időben sokat gyötörte. Talán hozzájárult Tibor bátyja szomorú halála, mely a szerető testvért megrendítette, tény az, hogy röviddel Tibor halála után állapotát aggasztónak mondták az orvosok s már hetek óta a szülői házban ápolják a sokat szenvedett fiatal embert. Fájdalom, sem az anya pihenést nem ismerő feláldozó gondozása, sem az orvosi tudomány nem segíthettek rajta s hosszú kemény haláltusa után, szegény Anti örökre lehunytá kedves, szelid szemét.

Ha ebben a határtalan fájdalomban szó lehet vigasztól, úgy enyhítés a mélyen lesújtott szülők bánatát az a tudat, hogy minden jó ember, aki ismerte két darék fiukat, szinte részvételt vette az újabb szomorú csapás hírét.

Kedves ifju halottunk, kit mindnyájan annyira szerettünk a te jó lelkületedért, a te szép tehetőségédért, a te nemes gondolkodásodért, nyugodjál békében!

A család gyászjelentése így hangzik:

Megrendült szívünk fájdalommal tudatjuk a magunk és az összes rokonság nevében, szeretett fiunknak, (fivérének) Stassik Antinának a budapesti Ganz-féle gépgyár részvénytársaság okleveles gépészmérnökének folyó évi szeptember hó 3-án, délután 1 órakor, hosszas betegség után 23 éves életkorában való gyászos elhunytát. A megboldogult hült tetemei a nagybecskereki róm. kath. temetőben folyó évi szeptember hó 4-én,

„Menjen négy órakor Cirque-utca 82 szám alá és énekeljen ott valamit a Hugonottából. Fáradságát meg fogják fizetni.”

— Ahá — gondolta magában a viconte — megtetszett nekem ebben a csunya ruhában. Mit fog szólni akkor, ha társadalmi előnyimet is megismeri. Ah, ennek a blazirt előkelő világnak asszonyai milyenek! De miért küld engem a Cirque-utca? Bizonyára egy barátja lakik ott és a függöny mögül les reám. No hisz majd meglátjuk.

Négy órakor Gontran csakugyan a megjelölt helyen énekelt és kezdte a Hugonottából:

„A lángzó szenvedélyek, ha elragad az élet...”

De nem látott semmi különösét, két kisebb pénzdarabot dobott le neki egy kis leány.

Másnap a báróné ugyanoda küldte a Cirque-utca, de ezúttal arra kérte, hogy Faustot énekelje.

És Herivait nagy szenvedélyvel énekelte:

„Helyettem kis virág, tégy vallomást...”

Ujból nem vett észre semmi különösét, de türelmét nem vesztette el s ezúttal nagyobb is volt a bevétel.

Tizennégy soust kapott.

Eljöttnek látta az időt, hogy maga mozgassa meg kissé az ügyét. Ez este a báróné a virágcsokorban — már a negyediket kapta — a következő levelet találta:

„Nagyon csinos dolog, ha valaki szereti a zenét, de a művészek szeretik, ha kissé felbátorítják őket. Nem vélné, hogy a Faust szép áriáját együtt is lehetne énekelni, nem udvarban?”

Mikor a szegény báróné ezt a levelet olvasta, majdnem elájult. — Nagy Isten! Valaki ismeri a titkomat! El vagyok veszve!

délután 5 órakor tételnek örök nyugalomra; az engesztelő szent miseáldozat pedig folyó évi szeptember hó 5-én délelőtt 10 órakor a nagybecskereki róm. kath. plébánia-templomban fog az egek Urának bemutatni. Áldás a drága halott hamvaitra! Nagybecskereken, 1905. évi augusztus hó 3-án. Dr. Stassik Ferenc és felesége Kramolin Lujza, szülők. Stassik Zaida, testvér.

— **Vhsz. köréből.** A vidéki hírlapírók orsz. szövetségének felügyelő-bizottsága, szokásos félévi ülését tegnap tartotta meg Szegeden, Csányi János, a szegedi kereskedelmi- és iparbank vezérigazgatójának elnöke alatt. Az ülésen jelen voltak: Palócz László szövetségi titkár, Tömörkény István pénztáros, Balla Jenő, Perjessy László és Szmolányi Nándor felügyelő-bizottsági tagok. A bizottság a szövetség könyveinek pontos megvizsgálása után konstata, hogy június végén a Szövetség vagyona 110.710 kor. 89 fill. volt. Ezen vagyonból 74.420 korona kamatozó értékpapirokban van elhelyezve, 16.422 korona 44 fillér a szegedi kereskedelmi és iparbank folyó számláján kamatozik, a készpénztár tartalma: 530 korona 30 fillér. A berendezések értéke: 88 korona 65 fillér. A biztos követelések összege: 19.249 korona 50 fillér. Az 1905. év első felében a Szövetség készpénzbövelete 5841 korona 52 fillér volt. Ezzel szemben a kiadások összege: 2173 korona 90 fillér. A folyó évben a Szövetség igazgatósága 18 hivatásos vidéki hírlapíróknak utalványozott összesen 1160 korona segélyt. Ezen segélyeket az illető hírlapírók, részint betegség, részint pedig állásnéllátás címén vették igénybe. Az igazgatóság előterjesztéseinek során a felügyelő-bizottság elhatározta, hogy az 1904. évi készpénzmaradványból tízezer korona értékben kamatozó zálogleveleket fog beszerezni, egyszersmind intézkedett, hogy a Szövetség pünkösti közgyűlése által a Vhsz. nagyérdemű elnökének emlékére tett 3000 koronás Kulnyi Zsigmond alapítvány, a közös vagyonból elkülönítessék és kamatjöveldmei vidéki hírlapírók özvegyei és árváinak fölszámolására kiadhatók legyenek.

— **Szocialista gyűlés Kis-Zomboron.** Mint Kis-Zomborról jelentik, ott folyó hó 10-ikére népgyűlés tartására kérték engedélyt a kis-zombori szocialisták. A népgyűlésen a budapesti pártvezető-égtől leküldött szónokok az általános titkos szavazati jog javaslatá érdekében propagandát akarnak kifejteni.

— **Rosz szomszédok török átok.** Ez a régi közmondás igazolódik be ismét abból a véres esetből, amelyről Törökbecséről írunk lapunknak. Az eset ugyanis a következő: Régi háboruszkodásban álltak egymással Törökbecsén Krack Janos cipész és szomszédja, Ziegler Magdolna, ki vadházasságban élt Bobán József cukorka árusal. Amit egymás bosszankodására két szomszéd kitalálhat, azt mind meg is tette egymással a két jó szomszéd s csak természetes, hogy nap-nap után perpatvar volt köztük. Így volt a múlt pénteken is, midőn Zieglernek az udvaráról egy zsák krumplicja eltűnt. Ziegler ennek eltűntetésével Krack Janos felnőtt fiát gyanúsította, mire Krack ezt hallva, erősen bepálinkázott állapotban felragadt egy nagy konyhakést s átszaladt Ziegler-

néhez s kérdőre vonta, hogy miért gyalazza fiát. Ebből szóváltás keletkezett, melynek folyamán Krack a késsel hasba szúrta Ziegler Magdolnát, aki jajveszékeltve esett össze. Az asszony kiállítására házastársa, Bobán is bejött a kertből, ahol ezalatt foglalatokodott. Erre őt is oldalba szúrta. Krack azután hazament s lefeküdt, hogy mámorát kialudja. Mikor a csendőrök érte jöttek, oly mély álomban találták, hogy csak nagynehezen lehetett őt felkelteni, de ekkor is a vérengzésre visszaemlékezni nem bírt. A csendőrök Krackot lezárták és midőn kijózanodott, ami jó későn volt, a törökbecsei kir. járásbíró vizsgálatára elé állították. Törökbecse községe az esetet bejelentette a nagybecskereki kir. ügyészségnek s dr. Boros Dezső kir. ügyész a bűnvizsgálatot elrendelte. Ziegler Magdolna súlyos sérüléseit a hozzáhívott Behányi Jenő közégi orvos vette kezelés alá s a sérüléseket szakszerűen ellátta s egyáltalán a nő a legmondosabb kezelésben részesítette, mindezek dacára Ziegler Magdolna a sérülésének súlyos volta folytán meghalt. Dr. Boros Dezső kir. ügyész intézkedésére Patay Béla kir. járásbíró vizsgálatára bírót a bűnyűgyben a vizsgálatot megindította és Fialowski Béla kir. törvényszéki orvos vezetésével dr. Gerő Ló és dr. Kaczander Armin törökbecsei orvosok a holttestet felboncolták, Krack Janost pedig a fogházba vittek. A szerencsétlenség, ki a pálinka áldozata, hat kis-korú gyermeke van.

— **Véres verekedés a tanácsteremben.** Mint Sárafalváról jelentik, a napokban Matyei Juon ottani községi bírót Veszeli Nov Sever, másodos parasztagda a község háza tanácskozó termében megtámadta és véresre verte. Az eset előzménye az, hogy a községi bírót elküldött Veszelihoz, a nála levő, de a község tulajdonát képező tüzoltó hordóért, mert a széles, száraz időben nem lehet azt nélkülözni a tüzveszély miatt, Veszeli Nov a község házára rontott és a bírót elkezdte szidalmazni, majd ököre került a dolog s a bírót össze-vissza verte. A vizsgálatot megindították.

— **Tüz Rudnán.** Mult héten Zárity Luka rudnai lakos istállója, mely tele volt takarmánnyal, ismeretlen okból kigyuladt és teljesen leégett. Biztosítás utján a kar megtérül.

Bombamerénylők Nagybecskereken.

— Saját tudósítónktól.

Rémregénybe illő merénylet történetét fedezett föl a nagybecskereki rendőrség. Három idevaló ember szövetséget kötött, hogy egyikük vélt sérelméért bombával elpusztítsák dr. Nagy Dezső ügyvédet, Reitter Oszkár rendőrkapitányt és azonkívül velük kapcsolatban még négy embert ölnek meg. Ami az esetet rémregényes történeté teszi, az a merénylet szövetségének terve, amelyet a merénylet főhőse ritka fantáziával és felfüggyel eszelt ki.

Az egész esetet különben részletesen megvilágítja tudósítónk jelentése, aki a következő értesüléseket kapta a merénylet ügyéről:

A föltaláló cserepes.

A nagybecskereki rendőrség egy eredményében rendkívül végtetessé válható összeesküvést fedezett föl, mely hat ember élete ellen irányult, de szerencsére idejében megakadályozták.

A merénylet főhőse Walpeck Mihály cserepes, aki valami praktikusnak és hasznos hajtónak mutatkozó tetőcserep-készítő gépet talált föl.

Találmányával elment dr. Nagy Dezső nagybecskereki ügyvédhez s őt megnyerte arra, hogy a találmányt finanszírozza.

Dr. Nagy Dezső Grossmann Endrével és Jánossal társulva, gyárat építtetett az écskai uton, hogy ott Walpeck gépével tetőcserepet gyártsanak s a gyár műszaki vezetésével megbízták Walpecket.

Walpeck azonban úgy vezette a gyárat s olyan szeliden szólvá szabálytalan dolgokat csinált, melyek a gyárat a tönk szélére vitték s a gyár alapítói szerint őket érzékenyen megkárosították.

Nagy Dezső és Grossmannék egy ideig türelték Walpecket, de mivel ez mindjobban folytatta a szabálytalanságokat, végtére is eltávolították a gyárból.

A boszu.

Walpeck Mihály erre véres boszut esküdött s elhatározta, hogy Nagy Dezsőt és Grossmannékat el teszi láb alól, sőt velük együtt még dr. Podvinec Izso ügyvédet, Nagy Dezső irodavezetőjét, azonkívül Gyenes ügyvédjelöltet, akik az ő üzemeiről tudtak. Okoskodása szerint így azután megszabadulván a társaktól, a gyár az ő tulajdonába jut s ő lesz az ur.

A merényletterv.

Walpeck boszujának a végrehajtására a legkülönbözőbb terveket eszelte ki, míg végre megállapodott abban, hogy Nagy Dezsőt és társait bombával pusztítja el.

Boszujának végrehajtására fölfogadta Márki

Egész éjjel nem hunyta le a szemét.

Mialatt a báróné párnaja csipkái közt igaztoltan ide-oda vetette csinos szőke haját, Gontran egy kis klub dohányzó szobájában befejezte a történetet elbeszélését és e közben mint igazi gavalier elhallgatta a nevetek és utcákat.

— És mit fog most tenni? — kérdezték tőle. — Hiszen nyilván nem szándéka, hogy egész életét utcai éneklésnek szentelje.

— Hogy mit fogok tenni? Holnap eltűnik az énekes és megjelenik a nagyvilági férfi. Képzeltétek, mit fog szólni az a hölgy. Még egyszer alamizsnát kérek tőle, de ezúttal nem pénz. Na, fiuk, ugy-e szép lesz?

— Mit beszél ez a szép Gontran? — kérdezte a kis Peluszin márkí, — ki épp most lépett be.

— Ah, semmit, — viszonzá Gontran hanyagul — egy kis tréfa. Egy asszonyt akarok felültetni.

— No, ebben mi nem versenyezhetünk velük. Például velem a következő történet meg. Egy csinos barátom van, olyan férje van, ki sohasem tudja előre, mit fog tenni. Az ilyen fajta jobban zavarja az embert, mint a többiek. Tudja mit talált ki ez az asszony, hogy mindennap értesítsen, hogy mi fog történni, hol és miképp találkozunk? Valahol felcsipgett egy lompos, rongyos utcai énekest, aki udvarról-udvarra járt koldulni, és ezt mindennap elküldi az én lakásom elé énekelni. Megállapított programunk van. Minden operának más a jelentősége. A Hugonották azt jelenti: „férjem elutazott”. A troubadour azt, hogy: „várom önt”. A Faust: „ma nem”. Tell Vilmos: „eljövök magához”.

Ugy-e ennél kényelmesebb módszer nincs a világon? Az egész társaság kacajra fakadt, csak Gontran nem nevetett.

Leon de Tinseau.

TÁVIRATOK.

A helyzet.

A kormány munkaprogramja.

Antal és Kecskeméti András rovott multu embereket s megbizta őket, hogy szerezzenek a resicai bányából dinamitot s abból készítsenek bombákat.

A bombákkal azután robbantsák föl először dr. Nagy Dezsőt, utána Reitter Oszkár rendőrkapitányt, majd Grossmann Endrét és Jánost, dr. Podvinec Izstót és Gyenest.

Reitter Oszkár rendőrkapitány csak a hivatásánál fogva került a halálra ítélték lajstromába, mert őt csak azért akarták kivégezni, hogy ne vezethesse a vizsgálatot, azonkívül azért, hogy azt higgyék, hogy az illtők anarkista merénylet áldozatai.

Hogy Walpeck ezt még valószínűbbé tegye, elküldte Márki Antalt Temesvárra s itt levelet adatott fel vele Márki címére, amelyben egy „anarkista végrehajtó-bizottság” utasítja Márkit, hogy Nagy Dezsőt és társait szeptember 4-ikéig pusztítsa el, különben őt végzik ki. Ezt a levelet egyben Márki mentességére használták volna föl, aki elfogatásakor a levélbeli fenyegetés kényszerével védekezett volna s az igazi fölbujtóról elterelte volna a vizsgálatot.

Walpeck egyben szerződést kötött Márkival és Kecskeméti Andrással, amelynek értelmében ezek kötelezik magukat a merénylet végrehajtására, Walpeck pedig arra, hogy Márkit és Kecskemétiéket 2000—2000 koronát fizet akkor, ha már a gyárnak ura lesz. A szerződést három példányban állították ki, mindegyikük számára egy-egy példányban.

A végleges megállapodással a három ember a mult héten készen volt s már megtették az előkészületeket a merénylet végrehajtására. Lesz-e mindenféle Nagy Dezsőt, de nem találtak megfelelő alkalmat a sikeres merényletre.

Időközben Walpeck azt a hírt kapta, hogy Nagy Dezső Budapestre utazik. Erre nyomban utasította Márkit és Kecskemétiéket, hogy utazzanak el együtt Nagy Dezsővel s mikor Szőreghre érnek, ott szálljanak le és itt helyezték a bombát az alá a vasuti kocsi alá, amelyben Nagy Dezső van.

A fölfedezés.

A merénylet véghezvitelére azonban nem került sor, mert időközben Márki Antal révén véletlenül kipattant a sötét terv.

A rendőrség nyomban akcióba lépett s Márki Antalt vállaltára fogván, ez elmondta, hogy őt Walpeck bízta meg Kecskemétiével együttesen s azt is elmondta, hogy szombaton találkozik Walpeckkel ennek lakásán, ahol átvesszi tőle a nála elhelyezett bombát, amelyet ő csinált.

A rendőrség szombaton este Márkival elment Walpeck Mészáros Lázár-utcai lakására. Itt szembesítették vele Márkit, de Walpeck mindent letagadott.

A nyomban megtartott házkutatás azonban rácsáfolt. A tükör üveg háta mögé rejtve ugyanis megtalálták a szerződést, azonkívül a lakás kamrájában találtak egy 30 centiméter hosszú, négy centiméter átmérőjű fekete hengert, amelynek kupalaku végén mintegy harminc centiméter hosszú kanóc volt. Márki vallomása szerint ezzel akarták végrehajtani a merényletet.

A talált bombának ez az alakja:

Azonkívül találtak egy töltött revolvért, amelyet a bombamerénylet sikertelensége esetén használtak volna.

A rendőrség nyomban megvasalta Walpecket és Márkit, akiket a talált bűnjelekkel együtt bevitték a rendőrség fogházába. Az éjszaka folyamán kinyomozták Kecskemétiéket s őt szintén bevitték a rendőrségre.

Az ellumpolt bomba.

A ma délelőtti kihallgatások folyamán váratlan leleplezést tett Márki, mely némi humort vegyít a sötét ügybe.

Kijelentette ugyanis, hogy az a bomba, a melyet Walpecknél találtak, nem igazi bomba.

Ő ugyanis a Walpecktől dinamitra és bomba-készítésre kapott pénzt ellumpolta, de hogy Walpecket a pénz hovafojtására nézve félrevezesse, csináltatott egy helybeli bádognál egy pléhhengert. Ezt szurokkal feketére mázolta, a végébe kanócot illesztett s ezt adta át Walpecknek, mint bombát, amely azonban teljesen ártatlan holmi.

A rendőrség egyébként folytatja a vizsgálatot.

Az abnormális gerjedések a csecsemők gyomor- és bélcsatornájában, melyek a bél beteges zavarainál, különösen a tehéntejjel táplált gyermekeknél fellépnek, a tehéntej kapcsolása által és annak helyettesítésével Kufeké gyermeklisztrel vízben főzve nagyon korlátozva lesznek. A hányás megszűnik és a székelés minden további gyógykezelés nélkül ismét normális. Kufeké gyermeklisztje gerjedésellenesen működik, mert az abban tartalmazó növényi fehérje a betegségszírának sokkal rosszabb tápalapot nyújt, mint az állati fehérje. Kufeké gyermeklisztje még a megbetegedett gyomor-bélcsatornában is jól lesz emésztve és felszívódva, a gyermekek kizárólagos táplálékául igen jól szolgálhat. Teljes felgyógyulás után lehet a Kufeké gyermeklisztjehez ismét tehéntejet hozzáadni, mely azáltal a gyermek gyomrában finom pelyhes olvadékká és ezáltal könnyebben emészthetővé lesz. (333/B-9.4)

Budapest, szept. 4. (A „Torontál” eredeti távirata.) Fejérváry utóbbi ischli utjához koalíciós lapok megint fantasztikus találgatásokat fűznek. A valóság az, hogy a Fejérváry-kormány új nagyszabású programot készít elő, olyat, mely korszakalkotó gazdasági és szociális reformokat tartalmaz. Ezen reformokról a kormány jogosan hiszi, hogy oly hathatósan emeljük a nemzet jólétét, kulturális s szociális haladását, hogy a nemzet érték szívesen fogja magát türtöztetni a katonai vezényszó kérdésében, melyben a király nem enged, a nemzet pedig a királyt törvényesen engedésre nem kényszerítheti. A passzív rezisztencia tönkre teheti a magyar államot, de a királyt nem kényszerítheti engedni. Ezért kell a kormánynak más alapot keresni a kibontakozásra. Erre szolgálnak a szóban forgó nagy reformtervek, melyeket Fejérváry az utóbbi időben a király előtt ismételtelen bemutatott. Minden egyéb híresztelés kohlomány.

Kristóffy, Vörös, Bokányi címen egyik tegnapi napilap azt a közlést tartalmazza, hogy három nappal ezelőtt Szerényi államtitkár hivatalos szobájában titkos konferenciát tartottak Kristóffy belügyi, Vörös kereskedelmi miniszterek és Bokányi Dezső szociáldemokrata. Illetékes helyről most kijelentik, hogy ezen közlés teljesen alaptalan.

Az általános választói jog.

Budapest, szept. 4. (A „Torontál” eredeti távirata.) A szociáldemokraták tegnap a következő negyvenöt helyen tartottak négygyűléseket: Ómoravica, Órszállás, Arad, Vaskút, Baracska, Györgypuszta, Erzsébetfalva, Csonopla, Lacháza, Bácsszélberek, Székesfehérvár, Szilágysomlyó, Királyhelme, Nagymihály, Kiskunhalas, Gádoros, Kiskér, Aranyosmedgyes, Bakonyszeg, Eger, Berettyó-Ujfalu, Orosháza, Mezöcsáth, Pozsony, Szombathely, Makó, Csököly, Budakesz, Torda, Pápa, Medgyesbodzás, Bácskertes, Bajszentistván, Felsőhomoród, Zombor, Györszentmárton, Nagykörös, Sztapár, Zsolna, Zsomolya, Nagyenyed, Bajmok, Pacsér, Somodor, Zsolna.

A négygyűléseken a koalíció álláspontját támadták és az általános választói jog behozatala mellett határoztak.

A király a hadgyakorlatokon.

Budapest, szept. 4. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Steknából sürgönyzik, a király ma a trónörökös és több udvari és katonai méltóság kíséretében a hadgyakorlatok színhelyére ment.

Nemzetközi kongresszusok Budapesten.

Budapest, szept. 4. (A „Torontál” eredeti távirata.) A nemzetközi állatorvosi kongresszus megnyitó ülést József főherceg, Fejérváry, György Endre földmívelési miniszter jelenlétében tartották meg tegnap az akadémia disztermében. József főherceg megnyitó beszédében kijelenti, hogy érdeklődéssel fogja kísérni a tárgyalásokat, meleg szereteténél fogva a magyar föld és mezőgazdaság iránt. Megnyitó beszédét franciául is elmondta a főherceg. Ezután megválasztották a kongresszus tisztikarát; az elnök üdvözölte a kongresszust, majd megállapították a kongresszus sorrendjét, a főtitkár jelentése után pedig az ülést berekesztették.

A nemzetközi börtönügyi kongresszust szintén tegnap nyitotta meg József főherceg. A megnyitó ülés tárgya volt a tisztikar megválasztása. Részt vettek az egyetemi tanárok Láng Lajos rektor vezetésével. Lányi igazságügyminiszter üdvözölte a megjelenteket. Ezután felkérte a főherceget, nyissa meg a gyűlést. József főherceg megnyitó beszéde után Kozics görög külügyminiszter francia beszédben emlékezett meg a börtönügy magyar utóiról.

Ney Dávid temetése.

Budapest, szeptember 4. (A „Torontál” eredeti távirata.) Óriási részvét mellett temették el tegnap Ney Dávidot. Az Operaház előcsarnokából indult a gyászmenet délelőtt 10 órakor. Ott volt az Operaház egész személyzete, a Nemzeti Színház és a többi színházak művészei és művésznői. Mader igazgató szép beszédben bucsuzott el a halottól, majd Beregi Oszkár szavalta el Pásztor Árpádnak Ney Dávid halálára írt alkalmi költeményét. Az elhunyt művészt a rákosi új temetőben helyezték örök nyugalomra.

A béke.

Budapest, szept. 4. (A „Torontál” ered. táv.) Mint Portsmouthból sürgönyzik, a békeszerződést ma letisztázták s holnap aláírják. Hírlik, hogy még négy pótlást csatolnak a szerződéshez.

Budapest, szept. 4. (A „Torontál” eredeti távirata.) Tókiói és szentpétervári jelentések konstatálják, hogy ugy az orosz, mint a japán hadvezérek megkapták a fegyveres szünetre szóló utasítást s az ellenségeskedések minden vonalon szünetelnek.

Bombamerénylet Barcelonában.

Budapest, szeptember 4. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Barcelonából sürgönyzik, ott bombát dobtak el az utcán ismeretlen tettesek. A bomba, mely vassal és szögekkel volt megtöltve, felrobbant s huszonöt embert megsemmisített. A városban nagy a riadalom.

Nagy tüzvész.

Budapest, szept. 4. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Konstantinápolyból sürgönyzik, Drinápolyban tegnap nagy tüzvész pusztított, mely kétszáz házat elhamvasztott.

Budapesti gabonatözsde.

Budapest, 1905. szeptember 4.

A készárúüzlet hivatalos árjegyzései:

B u z a	Kilós	100 kilogr. ára		Kilós	100 kilogr. ára	
		kor.-tól	kor.-ig		kor.-tól	kor.-ig
Tiszavidéki új	76	—	—	80	16.40	16.70
Pestvidéki új	76	15.80	16.15	80	16.30	16.65
Bánsági új	76	—	—	80	—	—
Bácskai új	76	16.10	16.35	80	—	—
Rozs elsőrendű					12.80	12.95
„ másodrendű					12.55	12.75
Árpa takarmány					12.40	12.75
„ égetni való					12.25	12.35
„ sörfőzésre való					0.—	0.—
Zab					12.50	13.10
Tengeri bánsági					16.90	17.25
„ másnemű					—	—
Repce káposzta					—	—
„ bánsági					—	—
Köles					0.—	0.—

Határidő-üzlet.

Budapest, szept. 4. (A nagybecskereki Lloyd-társulat táv.) A mai tőzsdén az árak 10—15 fillérrel csökkentek. Déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre) 15.82—

Buza (áprilisra) 16.44—

Tengeri (májusra) 13.22—

Zab (októberre) 12.—

Rozs (októberre) 12.80—

